

Skåne Skånska Dagbladets redaktion, Malmö

Venmenhögs l. d.

Grönby s. d.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

På uppmaning i Eder ärade tidning

vill undertecknad försöka nedskriiva något

gamla tiders skördesader. — I min hemort, Grönby

i Malmöhus län, finns ju egna gårdar större &

mindre, men runt om finnas större i 400 i 600

tillhörande de olika godsen. På de små gårdarna bus

förbuedelsen för hösten därunder att band till sädens be-

ning i kävar skulle anskaffas, därtill användes halv

då ej gammal halv fanns, fick sådan tagas av de

nya skörden, nämligen kagen. I skördetid under gar

tider höides ej något hassel av maskiner, utan gårde

folk, som fördräng dräng halvkar & tridding och sis

husmenn togade åstad mot rågetycket med var sin

lie på armen, då tien först skulle stöpas vassare å

stipstenen kunde göra den. Så började då hugget för

13 8/10

fördring så dräng o. s. v. ^{410?} kvinnfolk foljde så var
huggare som med händerna uppsamlade rågen till
nazar som de också bemäntes, vilka bants samman av rågen
Närar att kvinnorna med händerna uppsamlade den hugg
rågen och därvid gjorde fäktande rörelser med armarna
liksom de skulle toga fast någon ting, ha uttrycket (Ta
fast hasen) uppskommit. När rågstycket så var huggit
och bunnet sattes kärvarna upp till torkning i s. k. tron
eller kovar, med respektive 20 à 40 kärvar i varje. Om några
dag köides så något lass inn i lozern för att där med
slagas torkas. Ofv halmen snoddas så band i många
varvid gick på till, en hand full halv togs i var hand led
med toppändan samman och snoddas till band. Vid
större gårdar medhans ej detta arbete utan sådes kärvar
finns bindas med var sitt sådeslag. Skörden av vetet ^(gult) för
samman vis som råzskörden. Däremot när vårsäden
var huggen skulle den ej bindas omedelbart, utan lig
just som den kommer vid huggningen att torka några
dagar, såden lög då på (mod) hette det.

II / Så sattes folk ut att binda käderna, detta var kvinnfolks göre, först en med räfsa som gjorde kärva efter en annan som bant. Under godsen vare stora gårdar som ovan nämnts, men och mindre, eller torp som och kallades. Dessa små vare ålagda att fullgöra sin öre skyldighet i dagsverk till närmaste större gård, under godset detta kallades att gå till hova att göra hordag. Vårsäden skulle på i likhet med hösten sättas upp till torkning. Den siste kärven som bannts vid gårdens, fick benämningen för (stoddare) om den kärven skulle binde flera band, toppändan skulle formos till huvud, den skal som sättas upp i hoven högt över de andra kärvarna, liksom ledet skulle den ha samma högt uppsatta ställning i sista ledet vid innkörningen av säden. Vid allt höstarbete prä det var att börja tidigt och sluta sent. Vid hemkörning av säden vare särskilt bråttom, då lassades ej så stora lass som nu, tre trav till lass ansågs lagom, men fort skulle det gå helst i trav, om kullkörning prä kupper

mask var inöjet ovanligt. Kärkte ej liden till vid dagsljus
fortsattes arbetet vid masken 4102 } LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Linöddling var allmän i gamla tider och krävs
alltigenom mycket arbete. Linet såddes med frö från
föregående års skörd växte upp i likhet som grovt gräs.
Linet var färdigt att skörda när fröet var moget, det
skulle då dragas upp med roten, att rusta lin, hette det
vilket gick så till, handfull för hand full drags upp
kannots så samman i små kärvar, vilka så sattes
upp till torkning 30 östkärvar uppsatta i cirkel
kallades för stuvor. Linet väl torrt skulle sen ha
hem helst i med säckar klädda vagnar för väl
tillvartande av fröet. Därefter tröskades linet med
slagar, på så sätt att linkärven ej spreds omkring
utan rot och toppändan förblev på sig. När så fröet
är avtröskat och tillvarataget skall linet ånyo ut på
marken, bredas ut och så på en 3 å 4 veckor återkas om
väder o vind omvärlande med solken och nattprost tjentlig
göras för vidare beredning av linets.

För vidare bearbetning av linet som kallas för att, bryta lin, skall det ^{förut} torkas över eld i s. k. brydegrop vilken grävdas ut i marken i någon skogs kant cirka 5-6 m lång, från kant till kant på groppen. Lades järnstänger lämpa lades linet, i groppen eldas svagt, värmen därav torkades så linet, väl torkat skall det nu brytas vilket sker efter namnartydan, det brytas bockas och klämmas å ett stads atrialj, vilket ännu finns i olika typer här och var i bygdena. Målet med detta arbete är att få de fina lin trådarna skilt från skåven, ett gammalt uttryck på skal eller agnen å linet. Detta är första beredningen av linet

Linet behandlas sedermera
på olika vis med skaktning
häckling, (påfodras det här
foto på detta tillvägagångs-
sätt lämnas). Övan nämnda
grap för torkning av linet
kallas för brydgrap. En sådan
grap kunde också vara överbyggd
d. s. s. så i marken byggdes
ett litet hus på en sek meter
i fyrkant, i katet var öppning
som riken skulle passera, fördelen
med ett sådant hus var att
arbetet kunde fortgå även
under regnväder. Fara var dock
om eldning i grapen i ett sådant
hus försigtigt något vårdslöst
kunde såväl linet som hela
huset brinna opp, därav ett
ordtjän uttryck som med anledning
att ett sådant hus brann ned

på morgontvisten. (hon
tygade av i dansingen). Ovannämnda
arbete med linet brukade flera
gårdars folk lägga lag, som det
hette, en dag, vare de samlade
på en gård, en annan dag på
en annan, så fortgick det från
gård till gård, tills allt arbete
blev utiättat. Åi vissa gårdar
skulle så brydiggillet ständas.
Det var då mat och dryck
tillrett i överflöd och folket
lät det sig också väl smaka,
efteråt samkväm med dans
och lek till långt ut på
natten. S. k. hörtugille var också
allmänt på gamla tiden, därav
sitt jag säga något har det
gick till på de större gårdarna
unda gårdar där ovannämnda
hövdagen var fullgjorda.

4102

Hörsfölkhet, gamla och unga
drängar och flickor som varit in-
bjudna till ett sådant gille,
klädde sig helgodelagsfina tagade
så ärtad mat gärdan med var
jitt lilla paket i handen,
innehållande tallrika, kvin och
gaffel: sked, vilket skulle med-
föras hemipän. Vid framkomsten
bjödos så gästerna ner i paketet
för att få sin portion på
sin tallrik, vilket bestod av
soppa och kätt efterrätt grät,
på mannerna bjödos även
snapsen

Efter att så erhållit var sin position mat på tallriken gick så färdig till någon lög eller magasin, ~~och~~ allt var där inredningsställt med bord och bänkar. Efter maten bjöds på kaffe som serverades gästerna där de sitta, under denna kaffedrickning brukade gårdens innehavare, patronen, hålla tal varvid han påminde om sin tacksamhet till sitt folk för troget och väl utfört arbete om något av gårdens folk hade dött under året på minde även om dem i tacksamhet.

Den förjude samkväm av olika slag som varade till små timmarna.

Grönby nr. Haggård den 9-11-39.
Herman Persson.